

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	11519 - Literatura Catalana i Història de la Cultura (1890-1936)
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	A
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Nom	11519 - Literatura Catalana i Història de la Cultura (1890-1936)
Crèdits	0,72 de presencials (18 hores) 2,28 de no presencials (57 hores) 3 de totals (75 hores).
Grup	Grup 1, 2S (Campus Extens)
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Damià Pons Pons	10:00	11:00	Dijous	11/09/2017	23/02/2018	CB06
damia.pons@uib.cat	17:00	18:00	Dilluns	09/04/2018	13/07/2018	CB06

Contextualització

L'assignatura 'Literatura catalana i història de la cultura (1890-1936)' se situa en el context del Màster Universitari en LLENGUA I LITERATURA CATALANES: CONEIXEMENT I ANÀLISI CRÍTICA DEL PATRIMONI IMMATERIAL i del Grau en Llengua i Literatura catalana com una matèria optativa que complementa les altres matèries de literatura que hi ha incloses en el pla d'estudis del màster. Per això, és especialment recomanable per a aquells alumnes que segueixen l'itinerari 2 del màster: 'De la literatura com a patrimoni als estudis literaris'.

Per a aquells alumnes que no provinguin del Grau en Llengua i Literatura Catalanes o de l'extingida llicenciatura en Filologia Catalana de la UIB, els podrà servir com un complement de qualsevol assignatura de literatura catalana contemporània.

Requisits

Essencials

Basta tenir uns coneixements bàsics de la literatura catalana produïda entre el 1890 i la Guerra civil (1936-1939).

Cal saber expressar-se correctament en català, tant per escrit com oralment.

Competències

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	11519 - Literatura Catalana i Història de la Cultura (1890-1936)
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	A
Idioma	Català

Les competències a adquirir amb aquesta assignatura han de fer possible que l'estudiant conegui millor alguns aspectes de la literatura i la cultura d'expressió catalana, sempre en relació al seu context històric i ideològic, del període 1890-1936.

Específiques

- * E1. Conèixer les diferents teories sobre el concepte d'història cultural. E2. Observar la relació existent entre la literatura i la història.. E3. Aprendre a interrelacionar la literatura amb les altres arts (música, pintura, arquitectura) i també amb els corrents ideològics i les entitats civils o públiques que promouen la institucionalització de la cultura...

Genèriques

- * G2. Desenvolupar treballs d'iniciació a la investigació literària en el marc teòric i pràctic dels estudis d'història cultural. G2. Adquirir la capacitat de cercar, sistematitzar i interrelacionar coneixements procedents de diferents camps del saber. G22. Estimular la voluntat de recerca dels alumnes i la seva capacitat de realitzar treballs de forma autònoma..

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el màster a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/master/comp_basiques/

Continguts

Els continguts de l'assignatura queden distribuïts en dos grans blocs cronològics:

1. Literatura, cultura, ideologia i història en el període 1890-1906: l'època del Modernisme.
2. Literatura, cultura, ideologia i història a partir de 1906 i fins al 1936: del Noucentisme a la Guerra civil.

Continguts temàtics

1. LITERATURA, CULTURA, IDEOLOGIA I HISTÒRIA EN EL PERÍODE 1890-1906: L'ÈPOCA DEL MODERNISME

1. 1. Els precedents: dels decrets de Nova Planta al període inicial de la Restauració borbònica.

1. 2. Introducció alprocés de minorització i d'afirmació patits o desenvolupats, segons el cas, per la llengua i la cultura catalanaes al llarg del segle XIX. Les bases teòriques del catalanisme/mallorquinisme polític i cultural: *Lo catalanisme*, de Valentí Almirall, i *La cuestión regional*, de Miquel dels Sants Oliver. Altres aportacions: Jaume Brossa, Joan Maragall i Gabriel Alomar. L'obra i els plantejaments ideològics dels escriptors en relació al pensament catalanista/mallorquinista. El doble binomi identitat-creativitat i identitat-universalitat. Els casos de Miquel Costa i Llobera, Joan Alcover i Miquel dels Sants Oliver. La superació definitiva del bilingüisme diglòssic i la integració activa dels escriptors mallorquins en l'espai cultural català global.

1. 3. La institucionalització de la cultura: a) des de la iniciativa civil: diaris i revistes, certàmens literaris i manifestacions artístiques col·lectives, entitats diverses; b) des de l'Església: el pla d'estudis mallorquinista implantat al Seminari Diocesà de Palma i la tasca de creació d'institucions culturals promoguda pel bisbe Pere Joan Campins i Antoni M. Alcover; i c) des del poder polític: l'Estat, les diputacions provincials i els ajuntaments.

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	11519 - Literatura Catalana i Història de la Cultura (1890-1936)
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	A
Idioma	Català

1. 4. La representació de la natura en la plàstica paisatgística (Santiago Rusiñol, Joaquim Mir, Antoni Gelabert) i en la poesia (Joan Maragall, Miquel Costa i Llobera, Joan Alcover i Gabriel Alomar) d'entre els segles XIX i XX.

1. 5. El nacionalisme musical i la creació literària: la cançó tradicional i les poesies musicades com a punt de trobada. Les iniciatives compartides pels músics i pels poetes.

Lectures:

- Antologia de textos (poesia, prosa de no ficció, estudis crítics) d'autors ben diversos: Marià Aguiló, Josep Lluís Pons i Gallarza, Josep Tarongí, Valentí Almirall, Miquel dels Sants Oliver, Jaume Brossa, Joan Maragall, Gabriel Alomar, Miquel Costa i Llobera, Joan Alcover...

2. LITERATURA, CULTURA, IDEOLOGIA I HISTÒRIA A PARTIR DE 1906 I FINS AL 1936: DEL NOU CENTISME A LA GUERRA CIVIL:

2. 1. Els fonaments ideològics del Noucentisme: *La tradició catalana*, de Josep Torras i Bages, *La nacionalitat catalana*, d'Enric Prat de la Riba, el *Glosari*, d'Eugeni d'Ors, i les *Horacianes*, de Miquel Costa i Llobera. La relació entre la cultura i la política en el període 1906-1936/1939, en els diferents moments històrics.

2. 2. La institucionalització de la cultura al Principat de Catalunya: a) les mesures favorables a la cultura catalana impulsades per la Diputació de Barcelona, per la Mancomunitat de Catalunya i per l'Institut d'Estudis Catalans; i b) les iniciatives editorials diverses orientades a la normalització de la lectura en català. Les bases per a la creació d'una cultura nacional consolidada: èxits i limitacions. La institucionalització cultural a Mallorca: a) la provincianització promoguda per l'Estat; i b) les iniciatives civils de resistència i d'afirmació identitària: el grup del Centre Regionalista de Mallorca i de La Veu de Mallorca, l'Associació per la Cultura de Mallorca i *La Nostra Terra*. El pensament polític paral·lel al moviment literari mallorquí: Miquel Ferrà, Joan Estelrich i Guillem Forteza.

2. 3. Conservadorisme i tradicionalisme, catolicisme i classicisme: paral·lelisme entre les manifestacions ideològico-polítiques, les literàries i les artístiques. Formes i valors morals i cívics en els textos poètics noucentistes. La poesia de Josep Carner i la pintura de Joaquim Sunyer. El grup mallorquí de la revista *Migjorn* (1906-1907). La representació del paisatge en l'obra poètica de Maria Antònia Salvà, Miquel Ferrà, Llorenç Riber. El món viscut i el món imaginat en els poetes illencs de la tradició noucentista: Guillem Colom, Miquel Forteza, Rafel Ginard, Joan Pons i Marquès...

2. 4. De la ruptura impulsada per les avantguardes a la interrupció del procés de normalització de la cultura catalana provocada per la implantació de la dictadura franquista. Dels manifestos de l'avantguarda que revitalitzen i modernitzen la literatura, l'art i l'arquitectura catalanes fins a les primeres mesures que en pretenien l'extermini, de la cultura catalana. El moment intens i productiu de la Segona República: la institucionalització impulsada per la Generalitat, aparició de nous creadors, desenvolupament de processos d'innovació, socialització del consum cultural, manifestació d'ideologies transformadores des de la perspectiva nacional i social. La poesia de Joan Salvat-Papasseit, de Josep Vicenç Foix i de Joan Oliver 'Pere Quart' i les pintures de Joan Miró i Salvador Dalí: complicitats, arrelament i universalitat.

Lectures:

- Enric Prat de la Riba: *La Nacionalitat Catalana*.

- Guillem Forteza: *Pel ressorgiment polític de Mallorca*.

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	11519 - Literatura Catalana i Història de la Cultura (1890-1936)
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	A
Idioma	Català

- Antologia (poesies, prosa de no ficció, estudis crítics) d'autors diversos: Josep Torras i Bages, Eugeni d'Ors, Josep Carner, Miquel Ferrà, Joan Estelrich, Josep Vicent Foix, Joan Salvat-Papasseit, Salvador Dalí, Joan Oliver. 'Pere Quart'...

Metodologia docent

La metodologia que s'utilitza en aquesta assignatura combinarà l'exposició de continguts teòrics amb els exercicis pràctics. En tot moment s'interrelacionaran els textos literaris amb els diferents fets històrico-culturals i amb les diferents manifestacions ideològiques i artístiques, especialment amb la teoria del fet nacional, la pintura i la música.

Les explicacions s'acompanyaran amb documents gràfics, material audiovisual, articles complementaris, etc.

Almenys una part d'aquests materials s'inclouran a la pàgina de l'assignatura a Campus extens per tal que els alumnes els puguin treballar de manera no presencial.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Exposicions teòriques orals	Grup gran (G)	Explicació i contextualització dels temes del programa	10
Classes pràctiques	Anàlisi dels textos	Grup gran (G)	Comentari de les lectures obligatòries i anàlisi dels textos de les dues antologies, sempre en relació amb els temes explicats a classe.	8

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informarà els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Realització d'un treball de recerca	Dues tasques: a) Respondre tot un seguit de qüestionaris, en referència als temes tractats i als textos comentats; b) A proposta del professor, cada alumne realitzarà un treball de recerca que implicarà la consulta de fons arxivístics o d'hemeroteca..	57

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	11519 - Literatura Catalana i Història de la Cultura (1890-1936)
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	A
Idioma	Català

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Lectures obligatòries i projecte de recerca

Modalitat: Estudi i treball autònom individual

Tècnica: Treballs i projectes (recuperable)

Descripció: a) *La Nacionalitat catalana*, d'Enric Prat de la Riba; b) *Pel ressorgiment polític de Mallorca*, de Guillem Forteza; i c) Antologia de textos.

Criteris d'avaluació

Percentatge de la qualificació final: 100%

Anàlisi dels textos

Modalitat Clases pràctiques

Tècnica Treballs i projectes (**no recuperable**)

Descripció Comentari de les lectures obligatòries i anàlisi dels textos de les dues antologies, sempre en relació amb els temes explicats a classe.

Criteris d'avaluació

Percentatge de la qualificació final: 40%

Realització d'un treball de recerca

Modalitat Estudi i treball autònom individual

Tècnica Treballs i projectes (**recuperable**)

Descripció Dues tasques: a) Respondre tot un seguit de qüestionaris, en referència als temes tractats i als textos comentats; b) A proposta del professor, cada alumne realitzarà un treball de recerca que implicarà la consulta de fons arxivístics o d'hemeroteca.

Criteris d'avaluació

Percentatge de la qualificació final: 60%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Anàlisi històrica de la identitat catalana. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

Bibliografia bàsica

AA.DD. (1990): *El Modernisme* (2 volums). Barcelona: Lumweg.

AA.DD. (1992): *Avantguardes a Catalunya, 1906-1936*. Barcelona: Fundació Caixa de Catalunya.

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	11519 - Literatura Catalana i Història de la Cultura (1890-1936)
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	A
Idioma	Català

- AA.DD. (1993): *Cent anys de catalanisme. A propòsit del centenari de les Bases de Manresa*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- AA.DD. (1994): *El Noucentisme. Un projecte de modernitat*. Barcelona: Generalitat de Catalunya/ Enciclopèdia Catalana/Centre de Cultura Contemporània
- AA.DD. (1995): *Història: Política, societat i Cultura dels Països Catalans. Volum 8. L'època dels nous moviments socials, 1900-1930*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- AA.DD. (1996): *Història: Política, societat i cultura dels Països Catalans. Volum 7. La consolidació del món burgès, 1860-1900*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- AA.DD. (1999): *Història: Política, societat i cultura dels Països Catalans. Volum 9. De la gran esperança a la gran ensulsiada, 1930-1939*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- AA.DD. (2004): *Història de les Illes Balears. Volum III. Del segle XVIII borbònic a la complexa contemporaneïtat*. Barcelona: Edicions 62.
- AA.DD. (2015): *La Mancomunitat de Catalunya (1914)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans / Diputació de Barcelona.
- AA.DD. (2015): *Qui acusa? Figures de l'intel·lectual europeu*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- AA.DD. (2015): *Anàlisi històrica de la identitat catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- AGUIRRE ROJAS, Carlos A. (1999): *La Escuela de los Annales. Ayer, hoy, mañana*. Barcelona: Montesinos.
- AULET, Jaume (1992): *Josep Carner i els orígens del Noucentisme*. Barcelona: Curial/PAM.
- AVIÑOÀ, Xosé (2000): *Història de la música catalana, valenciana i balear. Volum IV. Del Modernisme a la Guerra civil (1900-1939)*. Barcelona: Edicions 62.
- AVIÑOÀ, Xosé, i Jaume Carbonell i Francesc Cortès (2000): *Història de la música catalana, valenciana i balear. Volum III: Del Romanticisme al Nacionalisme*. Barcelona: Edicions 62.
- BURDIEL, Isabel, i Justo Serna (1996): *Literatura e historia cultural, o ¿Por qué los historiadores deberíamos leer novela?*. Valencia: Eutopias.
- BURKE, Peter (2000): *Formas de historia cultural*. Madrid: Alianza.
- BURKE, Peter (2006): *¿Que es la historia cultural?*. Barcelona: Paidós
- CACHO VIU, Vicente (1998): *El nacionalismo catalán como factor de modernización*. Barcelona: Quaderns Crema.
- CASASSAS, Jordi (1999): *Els intel·lectuals i el poder a Catalunya. Materials per a un assaig d'història cultural del món català contemporani (1808-1975)*. Barcelona: Pòrtic.
- CASASSAS, Jordi (2017): *La voluntat i la quimera. El Noucentisme català entre la Renaixença i el marxisme*. Barcelona: Pòrtic.
- CASTELLANOS, Jordi (): *Intel·lectuals, cultura i poder. Entre el Modernisme i el Noucentisme*. Barcelona: La Magrana.
- FONTANA, Josep (2014): *La formació d'una identitat. Una història de Catalunya*. Barcelona: Eumo.
- FONTBONA, Francesc, i Francesc Miralles (1985): *Història de l'art català. Volum VII. Del Modernisme al Noucentisme, 1888-1917*. Barcelona: Edicions 62.
- GOMBRICH, Ernst H. (1977): *Tras la historia de la cultura*. Barcelona: Ariel.
- GOMBRICH, E. H. (2002): *Història de l'art*. Barcelona: Columna.
- GRAMSCI, Antonio (1973): *Cultura y literatura*. Barcelona: Ediciones de bolsillo.
- GRAÑA, Isabel (2007): *Els poetes de l'Escola Mallorquina i l'Associació per la Cultura de Mallorca*. Barcelona: PAM.
- HAUSER, Arnold (1975). *Teorías del arte. Tendencias y métodos de la crítica moderna*. Madrid: Guadarrama.
- MALÉ, Jordi (ed.) (2011): *Les idees literàries al període d'entreguerres. Antologia de textos*. Lleida: Càtedra Màrius Torres/Pagès.
- MARFANY, Joan Lluís (1975): *Aspectes del Modernisme*. Barcelona: Curial.
- MARFANY, Joan-Lluís (1995): *La cultura del catalanisme*. Barcelona: Empúries.
- MARFANY, Joan-Lluís (2016): *Nacionalisme espanyol i catalanitat*. Barcelona: Edicions 62.
- MAS i VIVES, Joan (2008): *La construcció d'una identitat. El debat ideològic i cultural entorn de J. M Quadrado i J. Ll. Pons i Gallarza*. Palma: Leonard Muntaner.

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	11519 - Literatura Catalana i Història de la Cultura (1890-1936)
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	A
Idioma	Català

- MASSOT i MUNTANER, Josep (1978): *Cultura i vida a Mallorca entre la guerra i la postguerra*. Barcelona: PAM.
- MASSOT i MUNTANER, Josep (1993): *Llengua, literatura i societat a la Mallorca contemporània*. Barcelona: Curial/PAM.
- MASSOT I MUNTANER, Josep: *Els mallorquins i la llengua autòctona*, inclòs a: *De València i Mallorca* (2017). València: Universitat de València.
- MESTRE i SUREDA, Bartomeu: "Vindicació de *La Nostra Terra*", p. 13-127, a: *La Nostra Terra* (1928). Edició facsimil. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics / El Gall.
- MIR, Gregori (1990): *El mallorquinisme polític (1840-1936)* (2 volums). Palma: Editorial Moll.
- MIRALLES, Francesc (1983): *Història de l'art català. Volum VIII. L'època de les avantguardes, 1917-1970*. Barcelona: Edicions 62.
- MOLAS, Joaquim (1983): *La literatura catalana d'avantguarda, 1916-1938*. Barcelona: Antoni Bosch.
- MOLAS, Joaquim (2009): *Sobre la construcció de la literatura catalana i altres assaigs*. Palma: Lleonard Muntaner.
- MOLAS, Joaquim (2010): *Aproximació a la literatura catalana del segle XX*. Barcelona: Base.
- PANYELLA, Ramon, i Jordi Marrugat (ed.) (2006): *L'escriptor i la seva imatge. Contribució a la història dels intel·lectuals en la literatura catalana contemporània*. Barcelona: L'Avenç.
- PONS, Damià (1998): *Ideologia i cultura a la Mallorca d'entre els dos segles. El grup regeneracionista de 'La Almudaina'*. Palma: Lleonard Muntaner.
- PONS, Damià (2006): *Cultura i literatura a Mallorca entre esls segles XIX i XX*. Palma: Hora Nova.
- PONS, Damià (2002): *Entre l'afirmació vitalista i la desfeta col·lectiva. Escriptors i idees a la Mallorca del primer terç del segle XX*. Barcelona: PAM.
- ROSSELLÓ BOVER, Pere (1997): *Els moviments literaris a les Balears (1840-1990)*. Palma: Documenta Balear.
- ROSSELLÓ BOVER, Pere (2006): *La narrativa i la prosa a Mallorca a l'inici del segle XX*. Barcelona: PAM.
- SERNA, Justo, i Anacleto Pons (2005): *La història cultural. Autores, obras, llocs*. Madrid: Akal.
- SCHWANITZ, Dietrich (2002): *La cultura: todo lo que hay que saber*. Madrid: Taurus.
- UTE, Daniel (2005): *Compendio de historia cultural: Teorías, práctica, palabras clave*. Madrid: Alianza.
- VALLCORBA, Jaume (1994): *Noucentisme, mediterranisme i classicisme: apunts per a la història d'una estètica*. Barcelona: Quaderns Crema.
- WATSON, Peter (2002): *Historia intelectual del siglo XX*. Barcelona: Crítica.
- WILLIAMS, Raymond: *Cultura i societat (1780-1950)*. Barcelona: Laia.